

Щороку на стратегічній нараді ми визначаємо медіаосвітні тренди наступного року. Така практика дає можливість сконцентрувати ресурси на досягненні найважливіших і найбільш нагальних завданнях. Тренди з одного боку відображають тенденції, які вже народжуються в наших практиках, відчуються як актуальні потреби. З іншого боку, визначають ті точки прикладення наших спільних зусиль, які можуть дати найбільший системний ефект. Визначення пріоритетних трендів не означає, що наші заплановані важливі заходи і завдання мають бути відкинуті, відмінені чи знецінені. Скоріше тренди визначають смислові осі, на які нанизуються окремі заходи, суспільні контексти, в які вбудовуються наші медіаосвітні результати, ціннісні центри тяжіння в реальності, на які працюють наші спільні зусилля.

Звісно, головна рамка всього нашого життя сьогодні – це прагнення до перемоги, яка зупинить війну. Оскільки освіта є неперервним процесом, бо діти зростають, проходять сензитивні періоди свого розвитку, освіта відбувається в найнеймовірніших умовах, долаючи усі надзвичайні ситуації. Часто ця важка робота відбувається тільки завдяки особистому ресурсу і волі освітян, психологічній гіпермобілізації, відчуттю відповідності своєму життєвому призначенню, - як би, можливо, пафосно це не звучало, але це правда. На людях тримається все. І це відбувається повсюдно, де кожний викладається на своєму місці. Час цих величезних спільних надзусиль визначає і місце та роль медіаосвіти в суспільстві. Медіаосвіта має полегшувати завдання підтримки неперервності освітнього процесу, долання територіальних розривів і інфраструктурних руйнувань, сприяти доланню втоми і переживанню гірких втрат, працювати на відновлення і нові здобутки.

Як виглядають нові медіаосвітні тренди 2023.

- 1) **Здоров'язбережувальний** тренд, який визначився в часи пандемії і вимушеної дистанційної освіти як головний, зберігає своє провідне значення і отримує додаткове наповнення – *травмаінформованість*, тобто врахування реальності травмивних стресових станів і відповідної перебудови медіаспоживання для збереження психологічного благополуччя як умови розвитку людського потенціалу країни. Цей тренд основний, поки триває війна, він підвищує боєздатність, сила духу базується на систематичній роботі над власною стабільністю і працездатністю. Інформаційна безпека сьогодні вимірюється насамперед нашим здоров'ям.
- 2) **Інформаційний патріотизм** – тренд, який поєднує покоління, підкреслює, що війна – не дитяча справа, але дає можливість відчутти єдність уз спільному для всіх українців протистоянням ворогу, підвищує обізнаність у сфері пропаганди і маніпуляцій, розкриває природу російської «зомбованості» (індоктринації), укріплює *світоглядну стійкість* проти дезінформації та інформаційно-психологічних операцій на основі підсилення ідентичності і ціннісної саморегуляції, підкреслює периферійне інструментальне (а не ціннісне) значення ненависті, зменшує відчуття безпорадності і віктимності (відчуття себе жертвою), визначає нові акценти в темі активної інформаційної безпеки.
- 3) **Цифровий гуманізм** – тренд, який продовжує цифрову трансформацію нашого життя у протидії усім тимчасовим викликам, що постали перед енергетичними системами, повертає усвідомлення *вартісності людяності*, взаємовиручки і допомоги, які дають змогу досягти небувалого, показує підпорядковану роль цифрових технологій в обслуговуванні людяності. Цифровий гуманізм разом з інформаційним патріотизмом врівноважують одне одного, визначають нові акценти формування цифрових компетентностей, виправляють тенденцію відриву технічної грамотності від розвитку критичності світоглядної позиції. Цифровізація залишається потужним глобальним трендом розвитку людства, тому цей акцент є дуже важливим для розбудови конкурентоспроможності нашої країни в повоєнний період.

Ці три тренди взаємодоповнюють і посилюють один одного, визначають напрям розвитку медіаосвіти на найближчий період.

Завдання медіаосвіти на коригувальний етап 2023 року.

Продовження експерименту на рік проводиться на основі рішення Президії НАПН України від 16 червня 2022 р. і передбачає таку конкретизацію загальної програми всеукраїнського експерименту у зв'язку із :

- 1) Підвищення кваліфікацію вчителів щодо медіапсихології війни: травмаінформованість (психотравма, ознаки травматичних стресових розладів, як підтримати в спілкуванні), медіатравма (психологічні мішені ворожих інформаційних спецоперацій, інформаційно-психологічні феномени, як змінювати медіаспоживання), екологічна подача потенційно травмивної інформації (як говорити з дітьми про війну і втрати, як захистити дитину в медіапросторі), розрізнення патріотизму і ненависті. Включити в плани професійного розвитку, запланувати відповідні заходи: проходження дистанційних курсів, участь у вебінарах, вивчення і методичне опрацювання літературних джерел, участь у всеукраїнських та інших дослідницьких проєктах оцінки нових трендів медіаграмотності та інших тематичних заходах.
- 2) Прийняття рішення про впровадження в діяльність закладу медіаосвіти в двох формах – 1) окремого курсу за вибором або факультативу чи інтегрованих у викладання основних предметів окремих медіаосвітніх мікро-модулів, - спрямовані на формування понятійного апарату і базових умінь; 2) майданчиків для позакласної/позашкільної активізації медіаторчості та її обговорення (клуби, студії, гуртки, медіаартерапевтичні заняття тощо), оскільки саме таке поєднання найбільше сприяє формуванню в учнів медіакомпетентності і доланню психотравматизації.
- 3) Планування і проведення масових заходів, які відповідають зазначеним медіаосвітнім трендам, модифікація вже запланованих заходів з метою введення в обговорення і осмислення трендових тем: проведення фахових дискусій, засідань методгруп, педнарад, батьківських зборів, учнівських дискусійних клубів, конференцій, семінарів, круглих столів тощо. Своєчасне розповсюдження анонсів і репортажів в інформаційному просторі, у спільній фейсбук-спільноті «Розвиток медіапсихології і медіаосвіти в Україні» як формі поточного звітування про дослідно-експериментальну діяльність.
- 4) Підбиття підсумків всеукраїнського експерименту в формі підготовки короткого звіту про результати, отримані за 6 років з вказанням – чи відбувалося це суто на волонтерських засадах, чи мало фінансову підтримку місцевих органів влади чи іншу підтримку. До результатів відносяться: 1) підготовлені підручники, посібники, методичні матеріали, окремі розробки, публікації, в тому числі в освітянській пресі і на сайтах, блоги інші електронні ресурси (списком бажано з покликаннями); 2) найвагоміші проєкти, наприклад, створення і функціонування шкільних студій медіаосвітнього спрямування, шкільних медіа, інших громадських ініціатив (перелік того, що ви вважаєте віхами розвитку медіаосвіти в закладі і вашій громаді, можна також вказати загальну кількість, якщо вважаєте за потрібне); 3) найважливіші зовнішні визнання досягнень (участь у проєктах, отримання грантів, перемоги в конкурсах, нагороди тощо).
- 5) Участь у створенні і роботі місцевих осередків Української асоціації медіапсихологів і медіапедагогів як формі інституалізації медіаосвіти і підтримки та координації медіаосвітнього руху після завершення всеукраїнського експерименту. Для створення місцевого осередку в закладі має бути мінімум три учасники, які поєднують перспективу свого самоздійснення з розвитком медіаосвіти, вони проводять збори, оголошують створення осередку, визначають голову та інформують про це керівництво асоціації, надсилають протокол зборів. Розбудова мережевої медіаосвітнянської спільноти і підвищення її суб'єктності є одним із найважливіших результатів всеукраїнського експерименту.

Основними каналами інформації медіаосвітньої спільноти в межах експерименту залишаються:

- 1) **Інформаційний бюлетень МОЕ (Медіа Освітній Експеримент)**, який щоквартально випускає Українська асоціація медіапсихологів і медіапедагогів спільно з лабораторією психології масової комунікації та медіаосвіти і розсилає своїм дійсним членам і підписантам. Анонси ваших заходів та інша важлива інформація може бути відображена в цих бюлетенях, якщо ви її надсилаєте координатору.
- 2) **Сайт mediaosvita.org.ua** – офіційний сайт лабораторії психології масової комунікації та медіаосвіти Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, на якому в розділі Експеримент містяться усі нормативні документи, лінки на офіційні сайти закладів освіти-бази всеукраїнського експерименту, електронна бібліотека з усіма випусками МОЕ, сторінки тестувальних модулів, найважливіша оперативна новинна інформація важлива для ходу експерименту.

Найбільш швидким інтерактивним (двостороннім) неформальним каналом є Facebook група Розвиток медіапсихології та медіаосвіти в Україні, за публікаціями в якій можна слідкувати за тим, що відбувається в потоці медіаосвітніх заходів. Також тут можна публікувати запити, описувати проблеми, отримувати відповіді. Більшість новин і анонсів з різних медіаосвітніх ресурсів також відображаються у цій групі.

<https://www.facebook.com/groups/MediapsyMediaeduc>

Будьмо на зв'язку. Слава Україні!

З повагою,

науковий керівник Любов Найдьонова

22.11.22